

Metodika

k předávání výsledků pedagogického diagnostikování z MŠ do ZŠ

Mgr. Simona Pekárková, Ph.D.

Mgr. Martina Švandová, Ph.D.

Právní vymezení

Výukové metody

Organizační formy

iSophi přechodový MŠ/ZŠ report

Metodika k předávání výsledků pedagogického diagnostikování z MŠ do ZŠ (pro pedagogy mateřských a základních škol, pro studenty pedagogických oborů)

Právní vymezení

Výukové metody

Organizační formy

iSopfi přechodový MŠ/ZŠ report

Mgr. Simona Pekárková Ph.D.

Mgr. Martina Švandová, Ph.D.

Edice Podpora pedagoga

Pedagogicko-psychologická poradna STEP s.r.o.

Obsah

Úvod	6
Právní rámec	6
Proč tato metodika vznikla	7
Co metodika přináší	8
Doporučení	9
Výhody propojení se systémem iSophi	10
Výukové metody v MŠ	12
Výuková metoda: mluvní a poslechové činnosti	13
Výuková metoda: ukazování a objevování	14
Výuková metoda: manipulativní činnost	15
Výuková metoda: hraní rolí	16
Výuková metoda: hry s pravidly	17
Výuková metoda: společné tvoření a prožitkové učení	18
Výuková metoda: přemýšlení a hledání řešení	19
Výuková metoda: spolupráce ve skupině	20
Výuková metoda: učení s digitální podporou	21
Organizační formy vzdělávání	22
Hromadná řízená forma	23
Skupinová forma	24
Práce v centrech aktivit	25
Individuální řízená forma	26
Volná hra	27
Venkovní a terénní forma	28
Kruhová a reflektivní forma	29
Režimové a rutinní situace	30
Projektová a integrovaná forma	31
Ostatní položky iSophi reportu	32
Literatura, zdroje	34
Přílohy	36

Tzv. přechodový report, neboli formulář „Výsledky pedagogického diagnostikování“ se stal od šk. roku 2025/26 nedílnou součástí vstupu dětí do základní školy. Jeho cílem je mít už na počátku školní docházky ve škole základní informace, které napomáhají počátečnímu pedagogickému diagnostikování dětí, prováděnému učitelem – elementaristou. To bude, zejména v realitě výrazného omezení počtu odkladů školní docházky, klíčové pro to, aby byla výuka důsledně individualizována a nastavena případná adekvátní podpora dětem, které ji potřebují.

Formulář je k dispozici jako příloha Vyhlášky č. 14/2005 v platném znění a vyplňuje ji ředitelství MŠ, kam dítě v předškolním roce docházelo (pozn.: pokud bylo dítě vedeno v režimu individuálního vzdělávání, vyplňuje ředitel tzv. Zápis o ověření individuálního vzdělávání dítěte..., který je rovněž přílohou uvedené vyhlášky o předškolním vzdělávání). MŠ zasílá přechodový report do ZŠ, kam dítě nastoupí ke vzdělávání do 1. ročníku, a to na žádost ředitele této ZŠ.

MŠ tedy povinně a transparentně informuje pedagogy ZŠ o zájmech dítěte, jeho silných stránkách, vyhovujících metodách a organizačních formách práce, poskytovaných podpůrných opatřeních během docházky do MŠ a také o oblastech školní připravenosti, ve které má dítě zvýšenou potřebu podpory. Nedílnou součástí reportu je informace o způsobu spolupráce s rodiči.

Jednotlivé oddíly formuláře jsou svým zadáním stručné, není však zcela zřejmé, jaká míra podrobnosti se v odpovědích očekává. Právě tak nemusí být pedagogovi v MŠ jasná definice toho, jak formulovat vyhovující „metody, formy a organizaci práce“ (jak je po něm žádáno). Tímy PPP Step a iSophi proto vytvořily formu reportu, která zadání dané vyhláškou neopouští, a přitom jej strukturuje, definuje pojmy a umožňuje jeho poloautomatické vyplňování. Odpovědi v jednotlivých oddílech lze totiž částečně provádět formou zaškrtnutí výběru z možných alternativ. Využívá-li MŠ i iSophi pedagogickou diagnostiku, pak je dalším bonusem automatický přenos výsledků posledně prováděné diagnostiky do odpovídajících oddílů reportu.

Aby bylo plnění reportu ještě intuitivnější, přinášíme metodické navedení k některým jeho oddílům, zejména k možnému pojetí výukových metod a organizačních forem.

Právní rámec

Jak jsme již naznačili výše, povinnost zpracovat tzv. přechodový report vychází z vyhlášky č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů. Ten v § 1f nově upravuje povinnost ředitele MŠ elektronicky předávat výsledky pedagogického diagnostikování do školy základní, a to následovně:

§ 1f

Předávání výsledků pedagogického diagnostikování a zápisu z ověření

(1) Ředitel mateřské školy předá v elektronické podobě výsledky pedagogického diagnostikování řediteli základní školy, který o předání výsledků požádal, a to v rozsahu údajů stanoveném v příloze č. 4 k této vyhlášce.

(2) Bylo-li dítě individuálně vzděláváno, předá v elektronické podobě ředitel mateřské školy místo výsledků podle odstavce 1 zápis z ověření individuálního vzdělávání, a to v rozsahu údajů stanoveném v příloze č. 5 k této vyhlášce.

Pro účely naší metodiky se dále zabýváme povinností předávat výsledky pedagogického diagnostikování prováděného v mateřské škole.

Co je dobré si pamatovat:

- Povinnost předávat výsledky pedagogického diagnostikování platí od 1. 1. 2026
- Předávání probíhá elektronicky
- Předávání probíhá na vyžádání ředitele základní školy
- Rozsah poskytnutých údajů musí odpovídat příloze k vyhlášce (uvádíme na konci metodiky v příloze č. 1)

Příklad 1

Dítě ve věku 5 let při nástupu do školky absolvovalo poměrně složitý adaptační proces. Školka považuje za důležité tuto informaci základní škole sdělit. Není to však možné, informace o průběhu adaptačního období nespádají do zákonem stanovených informací.

Příklad 2

Školka má k dispozici objektivní a podrobné výsledky vztahující se k oblasti jemné motoriky. Dítě má nadprůměrně dobře rozvinutou jemnou motoriku, avšak grafomotorika je stále oslabená. Školka na tuto specifickou situaci může upozornit v rámci komentáře k jemné motorice.

Co je také důležité si uvědomit:

Poskytovat informace nad rámec údajů uvedených ve vzorovém formuláři není možné (je v rozporu se zákonem).

Rodič má právo na informace o vzdělávání svého dítěte a pokud si dokument (výsledky diagnostikování) zaslaný škole vyžádá, je MŠ povinna mu ho poskytnout.

Na druhou stranu MŠ nemá povinnosti aktivně dávat rodiči dokument bez jeho žádosti. K předávání škole taktéž nepotřebuje souhlas či součinnost rodičů, neboť k předání dochází na základě zákonné povinnosti.

Proč tato metodika vznikla

Formulář Výsledky pedagogického diagnostikování podněcuje pedagogy k popisu projevů, dovedností nebo zájmů dítěte. Praxe v mateřských školách ale často naráží na to, že není legislativou jasně stanovena podoba a rozsah pedagogické diagnostiky, a proto jsou někdy děti popisovány tzv. „dojmově“. V důsledku toho se i informace při tak podstatné příležitosti, jakou je přechod do 1. třídy ZŠ, může opírat o věty typu „je šikovný“, „málo se soustředí“, „zvládá / nezvládá“. Tyto obecné formulace však škole ani rodičům neposkytují pro začátek vzdělávání dostatek podkladů pro případnou podporu dítěte.

Na základě pedagogických a psychologických poznatků může být popsáno učení dětí mnohem přesněji. Pedagog může rodičům i dalším pedagogům dát jasnější informaci o tom, co svými slovy popisuje obtížně – že každé dítě se učí jinak, jiným způsobem reaguje, potřebuje jiný rytmus či typ aktivity. Tato metodika proto sjednocuje jazyk, kterým v MŠ popisujeme učení dětí – tak, aby mu rozuměli učitelé, rodiče i základní školy a aby přechod dítěte do ZŠ byl skutečně podpůrný a informovaný.

Co metodika přináší

1. Nabízí jasné a srozumitelné vysvětlení dvou základních rovin popisu procesu učení:

Výuková metoda

co dítě dělá myslí a tělem při učení (např. objevuje, hledá řešení, hraje roli, řídí se pravidly, třídí, porovnává...)

Organizační forma

s kým a v jakém uspořádání se učí (např. skupina, dvojice, centrum aktivit, individuální práce, hromadná či venkovní forma...)

Základní myšlenka je jednoduchá:

Přechodový report neznamena napsat škole, co všechno dítě už umí. Znamená dát škole informaci, jak se dítě nejlépe učí.

Slovníček:

- **VÝUKOVÁ METODA**
způsob, jakým se dítě učí
- **ORGANIZAČNÍ FORMA**
rámec a uspořádání učení
- **AKTIVITA**
konkrétní činnost, která nese metodu i formu
- **DIDAKTICKÁ SITUACE**
kombinace metody, formy, obsahu a kontextu
- **PŘECHODOVÝ REPORT**
přenos ověřených informací o učení dítěte z MŠ do ZŠ

2. Popisuje možné způsoby vyplnění položek iSophi přechodového reportu

Doporučení

Doporučení pro „psaní o dětech“ – jak formulovat slovní komentáře v reportu.

1. Pište o učení, ne o vlastnostech

Popisujte situaci + projev + podmínku, nikoliv charakter dítěte. („co se dělo – jak se dítě zachovalo – za jakých podmínek“)

2. Používejte přesné kategorie

V každém případném slovním zápisu uveďte kromě ostatních informací dvě základní roviny:

- **výuková metoda** – co dítě dělá při učení
- **organizační forma** – v jakém uspořádání se učení odehrává

To umožní škole okamžitě pochopit, jak dítě pracuje a v jakém prostředí se mu daří.

ne:

„Honza má nízkou výdrž.“

ano:

„V centrech aktivit pracuje 10–15 minut soustředěně, zejména při manipulaci s materiály.“

3. Pracujte se silnými stránkami dítěte

Popisujte, v jakých dovednostech dítě vyniká a jaké kompetence při učení uplatňuje.

Příklady, které je možné dodatečně přidat jako poznámku:

- „Snadno se zapojuje do hraní rolí, zejména ve skupinové formě.“
- „Při objevování aktivně rozvíjí myšlení; nejlépe se soustředí v centrech aktivit.“
- „Hry s pravidly podporují jeho exekutivní funkce, zejména v řízené hromadné formě.“

4. Vyhýbejte se hodnoticím přídavným jménům

Nevhodná slova jako „slabý, línější, nesoustředěný, nepozorný aj“, nahraďte popisem konkrétních situací, ve kterých se dítěti daří / nedaří.

Např.:

Místo „Je nesoustředěný“ lze uvést „V hromadné formě udrží pozornost 3–4 minuty; lépe pracuje v menší skupině při manipulativní činnosti.“

Ačkoli se v této metodice primárně zaměřujeme na kontext chápání výukových metod a organizačních forem práce, není jejím cílem být katalogem metod a organizačních forem. Je to nástroj, jak přesně a srozumitelně popsat učení dítěte tak, aby z toho mohlo těžit ono samo – a aby základní škola mohla na práci mateřské školy co nejlépe navázat.

Výhody propojení se systémem iSophi

Pedagogická diagnostika iSophi sleduje vývoj dítěte v čase a v aplikaci Moje iSophi přehledně zobrazuje výsledky v jednotlivých oblastech (např. sluchové vnímání, jemná motorika, zrakové vnímání). Díky automatickému přenosu do přechodového reportu mají pedagogové MŠ i ZŠ tyto výhody:

Žádné ruční přepisování informací.

Rychlá dostupnost ověřených údajů.

Jednotná interpretace pro rodiče i školu.

Strukturované reporty nahrazují volný text a snižují tak riziko nedorozumění.

Co znamená, že se výsledky z iSophi diagnostiky se automaticky propisují do reportu?

Okamžitou dostupnost

Máme-li v systému Moje iSophi pedagogickou diagnostiku iSophi a používáme ji, přehledy z ní vzniknou „na klik“ – učitel má vždy aktuální data po ruce. Z těchto přehledů se pak generují automatické odpovědi na otázky typu „Potřebuje dítě zvýšenou podporu v některé z těchto oblastí?“.

Vazbu na RVP PV

Diagnostika iSophi včetně přechodového reportu, Portfolio i Koráb poznání (to vše mohou být součástí systému Moje iSophi) pracují s terminologií RVP PV, takže jejich výstupy sedí na některé vzdělávací oblasti nebo klíčové kompetence.

Automatické předvyplnění údajů o dítěti (jméno, příjmení, datum narození a adresa)

Propojení s výsledky pedagogické diagnostiky iSophi a předvyplnění zvýšené potřeby podpory u relevantních oblastí.

Možnost výběru z navržených silných stránek odpovídajících kompetencím dle nového RVP PV

Možnost vpisování vlastních poznámek u jednotlivých položek, datum narození a adresa)

Možnost výběru osvědčených metod a forem práce s dítětem.

Automatické předvyplnění doporučení podpůrných opatření.

Změní se tedy využitím iSopHi přechodového reportu podoba formuláře Výsledky pedagogického diagnostikování?

Nezmění se obsah

Neboť vyhláška o předškolním vzdělávání stanoví pouze rozsah údajů a ne podobu (vzor) jejich poskytování.

Změní se rychlost vyplnění

Automatizací některých položek se vyplňování výrazně zkrátí.

Změní se formální podoba

Formulář bude barevnější a přehlednější.

Jak jsme již uvedli, tato metodika se zaměřuje primárně na položku týkající se výukových metod a organizačních forem práce, které se u dítěte osvědčily. Tuto položku totiž považujeme za klíčovou a zároveň potenciálně vyvolávající nejasnosti nad vymezením, co pojmy, jmenované v originálním formuláři jako „metody, formy a organizace práce“ obsahují a jak se člení (náhled iSopHi reportu i originálního formuláře MŠMT je k náhledu v příloze).

V iSopHi přechodovém reportu jsme vymezili oblast výukových metod a organizačních forem práce v MŠ. Definovali jsme 9 základních metod a 9 organizačních forem, v nichž (a prostřednictvím nichž) činnost v MŠ nejspíše probíhá. Pedagog se tak může při prostudování metodiky ujistit, že vyhovující metody a formy vyplnil u dítěte v úplném výčtu a ve shodě s jejich (v rámci možností jednotnou) definicí.

Dále uvádíme podrobný přehled těchto výukových metod a organizačních forem.

Výukové metody v MŠ

Pedagogové mateřských škol používají výukové metody každý den – často intuitivně, nenápadně a naprosto přirozeně. Tato příručka vám pomůže nahlédnout na známé situace novou optikou: ukáže, co přesně děti při různých typech činností dělají „v hlavě“, jaké procesy se odehrávají v jejich myšlení a jak lze tyto procesy zaznamenat do Přechodového reportu pro ZŠ.

Cílem není přidávat další nároky na práci učitele.

Cílem je dát vám jazyk, kterým můžete popsat učení, které už ve třídě probíhá – jednoduše, srozumitelně a bez přetížení.

Každá metoda je popsána tak, aby vám pomohla:

- rozpoznat, co dítě při dané činnosti opravdu dělá,
- podpořit jeho myšlení a rozvoj,
- zaznamenat důležitou informaci pro ZŠ v přechodovém reportu.

Berme tedy metody jako mapu, která nám ukazuje, jak děti myslí, jak se učí, a o co se ve škole mohou opřít.

Výuková metoda: mluvní a poslechové činnosti

1.

Co to je?

„Mluvní a poslechové činnosti“ jsou metodou učení, ve které děti používají jazyk: popisují, vyprávějí, vysvětlují, ptají se nebo shrnují, co slyšely či zažily. V MŠ se využívá velmi často – a nejde jen o samotnou komunikaci. Jazyk je především nástroj myšlení. Když dítě mluví, třídí si informace, propojuje zkušenosti, hledá souvislosti a „myslí nahlas“.

Jaký je princip učení?

Mluvení je aktivní proces myšlení. Dítě si tvoří nové pojmy tím, že je pojmenovává, a porozumění si ověřuje v dialogu.

Při mluvení zároveň:

- vybavuje zkušenost
- formuluje a třídí myšlenky
- zjednodušuje
- převádí myšlenku do sdělení
- jazyk tak pomáhá budovat stavbu myšlení dítěte.

Příklad poznámek, které rozšiřují základní informaci:

„Dítě při popisu své práce spontánně uvádí posloupnost kroků a dokáže vysvětlit, proč zvolilo dané řešení. Pomáhá mu, když má příležitost komentovat svůj postup (slovní plánování).“

„Dítě s podporou dokáže popsat, co dělalo, a reaguje na jednoduché otázky k objasnění.“

Jak to vypadá v chování dětí?

Typické projevy této metody:

- dítě popisuje, co dělá „*Ted' hledám velké kostky*“
- vypráví postup „*Nejdřív jsme to dali sem, pak jsme to obrátili*“
- vysvětluje druhým důvod „*Protože to šlo líp*“
- ptá se na objasnění
- porovnává dva jevy „*Tahle loď se potopila, tahle ne*“

Jak to pedagog pozná ve třídě?

Pedagog sleduje, zda dítě:

- spontánně mluví o své činnosti
- dokáže navázat na řeč druhého
- popisuje postup nebo posloupnost kroků
- používá jazyk k přemýšlení, ne jen ke sdělení slov

Shrnutí

Mluvní a poslechové činnosti proměňují jazyk v nástroj myšlení. Pedagog, který je cíleně rozvíjí, pomáhá dětem vytvářet porozumění, pojmy a připravuje je na další učení v ZŠ.

Výuková metoda: ukazování a objevování

2.

Co to je?

„Ukazování a objevování“ je výuková metoda, při které děti zkoumají, co je „za tím“, nebo „proč“ se něco děje. Nejde jen o to, že „dělají pokus“. Experiment je hlavně činnost. Objevování je způsob myšlení. Metoda probíhá, když děti aktivně hledají princip, vzorec nebo zákonitost. Stejný typ myšlení později potřebují v matematice, fyzice, přírodovědě nebo informatice.

Jaký je princip učení?

Při objevování děti:

- srovnávají
- kladou si otázky
- hledají vysvětlení
- zkoušejí svůj nápad
- vyvozují princip

Nejde o „sbírání faktů“. Objevování je tvorba významu. Proto patří mezi důležité základy pro pozdější úspěch v předmětech typu STEM.

Jak to vypadá v chování dětí?

Typické projevy této metody:

- dítě se ptá, např.: „Co se stane, když...?“
- dítě opakuje pokus vícekrát
- porovnává dvě verze, např. „s vodou“ a „bez vody“
- chce potvrdit nebo vyvrátit svůj nápad.

Dítě nejen zkouší, ale opravdu přemýšlí o principu.

Příklad poznámek, které rozšiřují základní informaci:

„Dítě chce zkoumat, proč věci fungují. Pomůže mu, když bude mít úkoly, ve kterých může hledat pravidlo nebo princip (např. porovnávání dvou verzí).“

„Dítě se zapojuje do objevování – reaguje na otázky typu „co se stane, když...“ a rádo sleduje, jak se něco mění.“

Shrnutí

Ukazování a objevování je metoda, která rozvíjí myšlení „proč“. Kdo ji v MŠ cíleně podporuje, buduje u dětí základ pro pozdější vědecké a logické učení.

Jak to pedagog pozná ve třídě?

Pedagog sleduje, zda dítě:

- ptá se, proč se něco děje
- zkouší varianty, aby zjistilo, „co platí“
- vysvětluje svůj objev jiným dětem
- hledá „důkaz“

Nejde jen o to, že se „zajímá“. Dítě si cíleně vytváří koncept – vlastní vysvětlení světa.

Výuková metoda: manipulativní činnost

3.

Co to je?

Manipulativní činnost je metoda, při které děti pracují s reálnými předměty a materiály – třídí je, přesouvají, skládají, staví, rozkládají. Nejde jen o „zaměstnané ruce“ nebo hmatovou aktivitu. Je to učení „rukama do mozku“ – dítě si skrze manipulaci vytváří vnitřní představy a struktury.

Jaký je princip učení?

Mozek předškolního dítěte se neučí primárně abstrakcí, ale konkrétním prožitkem.

Když dítě:

- třídí
- staví
- spojuje
- přeskupuje
- skládá a rozkládá

tak:

- organizuje svět do kategorií
- tvoří si mentální představy (reprezentace)
- buduje základ pro mentální operace

To je základ budoucí matematické gramotnosti, logiky i čtení. To, co se v MŠ odehraje rukama, se později může změnit v abstraktní myšlení.

Příklad poznámek, které rozšiřují základní informaci:

„Dítě má výrazný manipulační styl učení. Novým věcem nejlépe porozumí, když si je může konkrétně zkoušet a přeskupovat.“

“Pomáhá mu pracovat s konkrétním materiálem, nejen s verbálním výkladem.”

Shrnutí

Manipulativní činnost vytváří základ symbolického a matematického myšlení.

Bez dostatku konkrétní manipulace je pro dítě pozdější abstrakce mnohem náročnější.

Jak to vypadá v chování dětí?

Vidíme například:

- samo si tvoří kategorie – barva, velikost, tvar...
- porovnává velikosti, váhy, tvary tím, že je fyzicky pokládá k sobě
- používá ruce k přemýšlení „když to dám sem, tak...“

Jak to pedagog pozná ve třídě?

Pedagog sleduje, zda dítě:

- manipuluje s materiálem účelně, ne jen nahodile
- strukturuje si prostor a věci „aby dávaly smysl“
- přeorganizovává materiál, když hledá lepší řešení

Pozor: to, co může vypadat jako „stále něco přesouvá“, může být ve skutečnosti intenzivní kognitivní práce.

Výuková metoda: hraní rolí

4.

Co to je?

Hraní rolí je metoda, při které se děti učí tím, že vstupují do role (maminka, lékař, učitel, řidič...) a v této roli řeší situace. Nejde jen o „hrát si na něco“. Rolová hra je modelování sociální reality – bezpečná zkouška toho, jaké to je být někým jiným.

Jaký je princip učení?

Při hraní rolí dítě:

- zkouší být někým jiným a dívat se jeho očima
- přebírá a zkouší různé způsoby chování
- testuje sociální vztahy „kdo rozhoduje, kdo čeká, kdo pomáhá“
- zkouší „co se stane, když...“
- zpracovává emoce skrze příběh

Rolová hra je základ sociálního učení a také příběhového myšlení – vnitřního „příběhového mozku“.

Jak to pedagog pozná ve třídě?

Pedagog sleduje, zda dítě:

- chápe a rozvíjí scénář hry
- umí doplnit děj, navrhnout, co bude dál
- přebírá nebo rozděluje role ostatním.

Rolová hra tak může být nástrojem, jak dítě zklidňuje a zpracovává náročné situace.

Příklad poznámky, která rozšiřuje základní informaci:

„Dítě nejlépe zpracovává emoce a sociální situace prostřednictvím rolové hry. Pomáhá mu zařazování příběhových a dramatických aktivit, kde může „zahrát“ různé situace.“

Jak to vypadá v chování dětí?

Vidíme například:

- dítě mluví jiným hlasem, používá jiná slova „*ted' jsem pan doktor*“
- domlouvá s ostatními scénář „*ty budeš... a pak uděláme...*“
- opakuje stejnou scénu znovu a znovu – zpracovává význam
- emoci vyjadřuje přes postavu „*panenka se bojí*“

Není to „jen hraní si“, ale je to sociálně-kognitivní práce.

Shrnutí

Rolová hra umožňuje dítěti testovat sociální realitu v bezpečí. Podporuje rozvoj sociálních kompetencí, empatie a emoční stability.

Výuková metoda: hry s pravidly

5.

Co to je?

Hry s pravidly jsou metoda, při které se děti učí fungovat v jasně daném systému pravidel. Hra s pravidly je nácvik seberegulace a práce s pravidlem – podobně, jako bude dítě později pracovat s pravidly v matematice, čtení nebo v organizaci práce.

Jaký je princip učení?

Při hrách s pravidly dítě musí:

- pravidlo přijmout
- pamatovat si ho
- dodržovat ho
- střídat se s ostatními
- sledovat logiku hry.

Hry s pravidly jsou přirozený nástroj pro rozvoj exekutivních funkcí – tedy schopnosti řídit vlastní chování.

Příklad poznámky, která rozšiřuje základní informaci:

„Dítě zvládá dodržovat pravidla ve skupinových hrách a unese i drobné změny pravidel. Pomůže mu krátké připomenutí pravidla před začátkem úkolu.“

Jak to vypadá v chování dětí?

Vidíme:

- dítě říká druhému „ted' jsi na řadě ty“
- připomíná si pravidlo „nesmíme se dívat“
- upozorní na porušení pravidla
- sleduje průběh hry od začátku do konce
- chápe, když se pravidlo změní „ted' je to naopak“

Dítě tu dělá jazykové i kognitivní operace – a dobrovolně, protože je v „hře“.

Jak to pedagog pozná ve třídě?

Pedagog sleduje, zda dítě:

- udrží pravidlo i ve chvíli, kdy je vzrušené nebo zklamané
- dokáže se k pravidlu vrátit po chybě nebo konfliktu
- potřebuje vizuální oporu pravidla, nebo ho udrží v hlavě

Místo obecného „má slabou pozornost“ můžeme přesněji vidět, s jakým typem pravidel má dítě potíže.

Shrnutí

Hry s pravidly budují exekutivní funkce, samoregulaci a schopnost řídit se pravidlem. Bez této metody je vstup dítěte do ZŠ a jejích pravidel zbytečně komplikovaný.

Výuková metoda: společné tvoření a prožitkové učení

6.

Co to je?

„Společné tvoření a prožitkové učení“ je metoda, při které děti společně něco vytvářejí – obraz, stavbu, píseň, zvukovou krajinu, dramatickou scénu... – a přitom sdílejí prožitek, emoci a význam. Nejde jen o výtvarnou výchovu. Jde o to, že děti společně „produkuji svět“ a skrze tvorbu mu lépe rozumí.

Jaký je princip učení?

Tato metoda pracuje jinak než logické nebo pravidlové učení.

Zaměřuje se na:

- výraz
- význam
- zkušenost
- interpretaci
- symbolické zachycení toho, co nejde říct přímo

Dítě si „ukládá“ svět skrze tvorbu – a tím si vnitřně ukotvuje zkušenost. Proto je prožitkové učení tak důležité pro well-being a integraci emocí.

Jak to vypadá v chování dětí?

Vidíme:

- děti tvoří společný objekt nebo dílo
- mluví o tom, co dělají a proč
- přinášejí vlastní zkušenosti do společného tématu
- sdílejí estetický prožitek „*tohle je krásná bouřka*“
- jsou emočně „ponořené“ do činnosti

Klíčové je „společné“ – samostatná tvorba je jiná metoda.

Příklad poznámky, která rozšiřuje základní informaci:

„Dítě se nejlépe učí ve společných tvořivých aktivitách. V 1. třídě pomůže zařazovat úkoly, při kterých děti společně vytvářejí artefakt a sdílejí význam (obraz, model, příběh), protože výraz a prožitek jsou pro něj hlavními nositeli učení.“

Shrnutí

Společné tvoření a prožitkové učení pomáhá dětem vytvářet význam, integrovat emoce a spoluvytvářet svět. Dává učení smysl a hloubku.

Jak to pedagog pozná ve třídě?

Pedagog sleduje, zda dítě:

- přináší do skupiny vlastní nápad
- navazuje na nápad jiného dítěte
- je přítomné v tématu – zajímá se, reaguje, doplňuje
- vnáší osobní zkušenost do společného artefaktu

Výuková metoda: přemýšlení a hledání řešení

7.

Co to je?

„Přemýšlení a hledání řešení“ je metoda, při které děti aktivně hledají odpověď na problém, který ještě nemají vyřešený. Dítě rozpozná problém a zkouší ho vyřešit. To je jiná kvalita myšlení než samotná manipulace nebo objevování.

Jaký je princip učení?

V MŠ přemýšlení většinou nezačíná „v hlavě“, ale v akci:

- dítě zkouší
- pak přemýšlí
- vymýšlí možnosti a strategie
- dělá pokusy a upravuje řešení.

Je to jednoduchý cyklus řešení problémů – základ „flexibilního myšlení“.

Příklad poznámky, která rozšiřuje základní informaci:

„Dítě dokáže po neúspěchu změnit strategii a hledat jiné řešení. V 1. třídě se mu bude dařit v úkolech, kde existuje více možných cest – pomůže mu, když může zkoušet, porovnávat a měnit postup.“

Jak to vypadá v chování dětí?

Typické signály:

- „to nefunguje – zkusím jinak“
- dítě navrhne jiný postup
- porovnává strategie „když dám pod to široké kostky...“
- vytvoří si plán „nejdřív udělám to, pak tamto“
- přijímá, že existuje více cest k cíli

Když dítě přepíná strategie, má dobrý základ pro řešení problémů.

Jak to pedagog pozná ve třídě?

Pedagog sleduje, zda dítě:

- zůstává u jedné cesty, nebo hledá další
- umí „re-start“ – zkusit to znovu jinak
- zvládne udělat krok zpět a promyslet situaci
- umí pracovat s alternativami „co ještě by šlo?“

Shrnutí

Přemýšlení a hledání řešení buduje flexibilitu myšlení. Bez této metody má dítě v ZŠ potíže s úkoly, které nemají jedno jasné řešení.

Výuková metoda: spolupráce ve skupině

8.

Co to je?

„Spolupráce ve skupině“ je metoda, kdy se děti učí při společné práci na úkolu, který nejde vyřešit jednotlivcem. Není to „pracovat vedle sebe“. Jde o vzájemnou koordinaci a sdílené přemýšlení.

Jaký je princip učení?

Při spolupráci děti:

- porovnávají nápady
- vyjednávají
- sdílejí strategie
- rozdělují role
- plánují společný postup

Nejde jen o to „být hodný na kamarády“. Spolupráce je sdílené řešení problému – sociální forma kognitivní práce.

Jak to vypadá v chování dětí?

Vidíme:

- dítě přijímá roli „já budu stavět most, ty věže“
- děti koordinují činnost „ted' drž, já to přidám“
- dítě mění strategii, když druhé navrhne lepší nápad
- říká „nejdřív uděláme tohle, potom tamto“

Jak to pedagog pozná ve třídě?

Pedagog sleduje, zda dítě:

- umí vstoupit do rozpracované činnosti druhých
- dokáže vysvětlit, co dělá a proč
- je schopné přijmout cizí nápad jako lepší
- umí navrhnout postup pro skupinu

Příklad poznámky, která rozšiřuje základní informaci:

„Dítě se učí nejlépe ve společném úkolu. V 1. třídě doporučujeme zařazovat práci ve dvojicích a menších skupinách – dítě se opírá o výměnu nápadů a společné plánování.“

Shrnutí

Spolupráce ve skupině rozvíjí sociální i kognitivní inteligenci učení. Dítě se často naučí víc, když myslí s ostatními, než když pracuje samo.

Výuková metoda: učení s digitální podporou

9.

Co to je?

„Učení s digitální podporou“ je metoda, při které dítě používá digitální nástroj jako prostředníka učení, ne jako „bonusovou zábavu“.

Digitální prostředí pomáhá dítěti vidět:

- strukturu informací
- model nebo postup
- zpětnou vazbu
- pořadí kroků

Digitální podpora v MŠ není o programování nebo hraní, ale o podpoře myšlení.

Jaký je princip učení?

Digitální rozhraní má několik výhod:

- pravidla jsou vždy stejná (konzistence)
- nevede k opakování
- spojuje obraz, zvuk, pohyb
- jasně ukazuje strukturu úkolu.

Dítě se neučí „přes obrazovku“ jako takovou. Učí se přes strukturu úkolu, kterou digitální prostředí zviditelňuje a zpřehledňuje.

Jak to vypadá v chování dětí?

Vidíme:

- dítě sleduje digitální zpětnou vazbu a podle ní upravuje řešení
- bezpečně zkouší alternativy – nic se „nezničí“
- mění postup, protože hned vidí, co změna udělala

Příklad poznámky, která rozšiřuje základní informaci:

„Dítě se učí efektivně s digitální podporou. Pomůže mu, když má k dispozici vizuální strukturu úkolu (např. na tabuli nebo v digitální aplikaci) – lépe udrží pořadí kroků a dokončí úkol.“

Jak to pedagog pozná ve třídě?

Pedagog sleduje, zda dítě:

- dokáže dokončit úkol díky vizuální digitální nápovědě
- umí opravit chybu, když okamžitě vidí důsledek řešení na obrazovce
- udrží pořadí kroků díky vizuální podpoře

Pokud ano, digitální podpora je užitečná a smysluplná, ne rušivá.

Shrnutí

Učení s digitální podporou není o technologiích pro technologie, ale o nástroji, který dělá logiku úkolu viditelnou. Díky tomu se dítě může učit cíleněji a srozumitelněji.

Organizační formy vzdělávání

Hromadná řízená forma

1.

Co to je?

Celá třída pracuje společně a ve stejném rytmu pod vedením pedagoga. Jde o krátké, živé sjednocení pozornosti a společné naladění.

Co to není?

Frontální výklad jako ve škole. Cílem není „předat obsah“, ale vytvořit společný rámec – jazyk, emoci, pravidlo.

Když chybí:

Děti nemají společný start a třída se „rozpadá“ do různých rytmů.

Proč je důležitá?

Hromadná forma pomáhá třídě:

- sjednotit pozornost (zahájení dne, přechody),
- vytvořit společný slovník (pojmenování situace),
- ukotvit pravidla a rituály,
- naladit skupinu na stejnou emoci (písnička, rytmus).

Role pedagoga:

Pedagog vede rytmus, dává strukturu a zapojuje děti do krátkých interakcí.

Nejčastější chyby a jak jim předejít:

Dlouhé mluvení.

Držet 5–10 minut, zapojit děti.

Chybí návaznost.

Na konci říct 1–2 věty o tom, co bude dál.

Nutnost, aby mluvily všechny děti.

Používat zástupné mluvění.

Bez vizuální opory.

Jednoduché ikony, kroky, šipky.

Podobný formát každý den.

Střídat hlas, obraz, pohyb.

Jak to vypadá ve třídě?

Hromadná forma pomáhá třídě:

- krátké (5–10 min), rytmické, živé
- dialogické: učitelka kladé otázky, děti doplňují
- jasný mini-cíl: „Společně si ukážeme, jak...“
- využití hlasu, gesta, obrázku

Shrnutí

Hromadná forma sladuje třídu: sjednocuje jazyk, emoci a rytmus skupiny.

Skupinová forma

2.

Co to je?

Malá skupina (3–6 dětí) pracuje na společném úkolu, se společným tématem a společným výsledkem.

Co to není?

Děti sedící u jednoho stolu, ale pracující každé na něčem jiném.

Jak to vypadá ve třídě?

Děti:

- rozdělují si role,
- navrhuji postup,
- porovnávají strategie,
- opravují postup (ne osoby),
- vysvětlují, co dělají a proč.

Role pedagoga:

Pedagog je facilitátor – ptá se, ale nevede postup. Sleduje, jak děti myslí, komunikují a řeší problémy.

Proč je důležitá?

Podporuje:

- sdílení postupů a nápadů,
- argumentaci místo mocenského řešení konfliktů,
- budování společné logiky a kooperace.

Když chybí:

Děti neumějí spolupracovat – pouze pracují „vedle sebe“.

Shrnutí

Skupinová forma je most mezi individuální zkušeností a společným věděním. Děti se v ní učí „myslet spolu“.

Práce v centrech aktivit

3.

Co to je?

Učební prostor rozdělený do center s jasnými tématy a vhodnými materiály. Dítě si vybírá centrum i postup práce.

Co to není?

Náhodné „koutky“ bez jasného učebního záměru.

Když chybí:

Volba koutku bez jasné struktury se mění v chaos a děti nevědí, „co se v koutku dělá“.

Proč je důležitá?

Centra aktivit podporují experimentování a volbu v rámci struktury:

- jasné téma,
- jasný materiál,
- volný postup.

Jak to vypadá ve třídě?

- různé postupy, ale stále v tématu,
- žádná frontální instrukce,
- dítě pracuje samo, ve dvojici nebo ve skupince.

Role pedagoga:

Pedagog:

- strukturuje prostředí,
- volí materiály,
- pozoruje myšlení dětí,
- neříká, jak to mají udělat.

Shrnutí

Centra aktivit jsou prostorová architektura učení – podporují metody, ne jen „činnost“.

Individuální řízená forma

4.

Co to je?

Dítě pracuje samo, vlastním tempem, na úkolu s jasným učebním cílem.

Co to není?

- samostatná hra,
- dítě stranou,
- dítě, které se odpojilo od skupiny.

Je to vědomě vedená samostatná práce.

Jak to vypadá ve třídě?

- dokončuje úkol bez tlaku,
- samo opravuje chybu,
- používá vnitřní řeč „zkusím to jinak...“.

Když chybí:

Dítě přechází z MŠ do ZŠ jako „čekatel pokynů“.

Proč je důležitá?

Učí dítě:

- udržet pozornost,
- plánovat kroky,
- opravovat vlastní postup,
- rozhodovat o strategii.

Role pedagoga:

Pedagog pozoruje a ptá se:

- „Co chceš udělat dál?“
- „Jak poznáš, že jsi hotov/a?“
- „Co ti fungovalo nejlépe?“

Neradí – podporuje myšlení dítěte.

Shrnutí

Individuální forma buduje autonomii učení. Z dítěte dělá autora, ne příjemce pokynů.

Volná hra

5.

Co to je?

Dítě si samo volí co, s kým, jak a jak dlouho bude dělat. Volná hra není „bez cíle“ – je to sebeřízené učení.

Co to není?

Volná hra není hra „podle učitelky“.

Proč je důležitá?

Dítě ve hře:

- aktivuje vnitřní motivy,
- zpracovává vlastní témata,
- propojuje emoce a zkušenosti,
- používá to, co zná, v nových situacích,
- učí se samostatně řídit vlastní proces.

Když chybí:

Dítě si neukotví to, co se naučilo v řízených formách.

Jak to vypadá ve třídě?

- dítě volí téma „budeme mít letiště“,
- vytváří pravidla,
- vybírá role,
- řeší konflikt tématu (ne osobní konflikt).

Volná hra je vlastně dětský projekt.

Role pedagoga:

Učitel nastavuje jen bezpečné hranice (čas, prostor, materiál) a profesionálně pozoruje. Nedává „nabídku“, která by hru rozbila.

Shrnutí

Volná hra je jedna z nejvyšších forem dětské samostatné iniciativy – dítě je autorem činnosti i učení.

Venkovní a terénní forma

6.

Co to je?

Učení v přirozeném venkovním prostředí, kde děti pracují s reálnými jevy, materiály a podmínkami (počasí, terén, prostor).

Co to není?

Pouhý „pobyť venku“.
Řízená vycházka „od-do“.

Když chybí:

Děti se učí spíše na „modelech“ než na skutečnosti a mají méně příležitostí pro smyslové a motorické učení.

Jak to vypadá v praxi?

Venku děti:

- pracují s **reálným materiálem** (kámen, hlína, klacek, voda),
- řeší **skutečné problémy** (něco spadne, rozmočí se, odfoukne vítr),
- tvoří **vlastní strategie** (jak obejít překážku, najít cestu, vytvořit úkryt).

Proč je důležitá?

Venkovní prostředí zásadně mění podobu učení:

- je **variabilní** – každá situace je jiná,
- je **multimodální** – zapojuje pohyb, zvuk, světlo, teplotu,
- je **dynamické** – tělo musí reagovat v reálném čase,
- je **méně předvídatelné** – spontánní výzvy podporují adaptabilitu.

Proč venkovní forma není jen „forma práce“, ale i regulátor?

Pobyť venku pomáhá přirozeně regulovat:

- tělesné napětí,
- přetížení smyslů,
- frustraci a impulzivitu.

Mnoho dětí, které uvnitř působí neklidně, se venku automaticky zreguluje díky širšímu prostoru, přirozeným podnětům a větší volnosti pohybu.

Shrnutí

Venkovní forma je učení v reálném světě („real world learning“). Dětský mozek pracuje s opravdovými jevy, reaguje na skutečné podmínky a učí se adaptaci, spolupráci i seberegulaci — ne v modelu, ale v realitě.

Co to je?

Situace, kdy děti sedí v kruhu a společně se ohlížejí za tím, co dělaly: říkají, co se jim dařilo, co je překvapilo, co se naučily nebo co by příště zkusily jinak. Je to čas spojující zkušenosti z hromadné, skupinové, individuální i venkovní práce do jednoho sdíleného příběhu.

Co to není?

- ranní organizační kruh („co bude dnes“),
- místo pro kárání nebo moralizování
- „povinné vystoupení všech“ v kolečku,
- dlouhý monolog učitelky.

Když chybí:

Učení zůstává „jen zážitkem“ – dítě nepojmí jednotlivé situace a méně rozumí tomu, jak se vlastně učí.

Jak to vypadá v praxi?

Reflektivní kruh je:

- krátký (cca 10 minut, u mladších dětí méně),
- opřený o konkrétní oporu (např. hotový výrobek, kresbu, předmět z venku)
- zaměřený na konkrétní otázku (např. „Co jsi zkusil poprvé?“ „Který nápad kamaráda ti pomohl?“)
- navazuje na něco (projekt, centra aktivit, skupinovou práci aj.)

Shrnutí

Kruhová reflektivní forma je „bezpečná zastávka“, ve které děti společně přemýšlejí o tom, co dělaly a co se naučily. Pomáhá jim spojit zkušenost, jazyk, emoci a strategie.

Proč je důležitá?

Umožňuje:

- pojmenovat zkušenost vlastními slovy
- uvědomit si, jak se učí („pomohlo mi, když...“),
- propojit emoci a učení (co mě bavilo / nebavilo a proč),
- zažít bezpečné naslouchání – být slyšen a slyšet druhé.

Role pedagoga:

Pedagog:

- volí jednu jasnou otázku (ne deset podotázek),
- modeluje srozumitelné odpovědi („Mně se dnes povedlo, že...“),
- hlídá rytmus (střídá mluvení, ukazování) chrání bezpečí kruhu (nikdo se neposmívá, nehodnotí druhého),
- pojmenuje společnou linku
- navazuje, co z reflexe využijeme dál (zítra v centru, venku, v projektu).

Režimové a rutinní situace

8.

Co to je?

Každodenní činnosti (jídlo, oblékání, přechody...), které nejsou výukovým blokem, ale mají silný učební potenciál. Jsou skrytou kostrou dne..

Co to není?

Režimová situace není „pauza od učení“. Chaotický přesun bez jasných kroků. Prostor pro disciplinaci „ted' budete všichni stát rovně“.

Role pedagoga:

Pedagog je „architekt rytmu“ – nepřednáší, ale podporuje:

- regulaci pozornosti,
- držení sekvence,
- dokončení činnosti,
- plynulý přechod mezi aktivitami.

Shrnutí

Režimové situace jsou největší skrytá učební platforma – učí mechaniku fungování, která je klíčová pro školní úspěch.

Proč jsou důležité?

Dítě v nich:

- převádí naučené věci do reality,
- posiluje rutinu a předvídatelnost,
- automatizuje postupy bez velké zátěže.

Když chybí:

Dítě je zmatené a neví, co bude následovat.

Jak to vypadá ve třídě?

- jasné signály (gesto, zvuk, symbol),
- předvídatelný sled kroků,
- stabilní struktura.

Projektová a integrovaná forma

9.

Co to je?

Delší práce na jednom tématu, které propojuje různé oblasti učení (jazyk, matematika, příroda, pohyb, sociální dovednosti). Děti téma zkoumají napříč formami práce – individuálně, skupinově, venku, v centrech.

Co to není?

- jednorázový tematický den,
- výrobní tvoření podle návodu,
- série nespojených aktivit v podobném tématu,
- projekt řízený převážně učitelkou.

Role pedagoga:

Pedagog je průvodce, ne instruktor:

- pomáhá formulovat otázky,
- nabízí možnosti a zdroje,
- propojuje jednotlivé kroky,

Proč je důležitá?

Umožňuje:

- hlubší porozumění tématu,
- přirozené propojení oblastí učení,
- dlouhodobé soustředění a plánování,
- spolupráci i samostatnou práci v rámci jednoho tématu.

Jak to vypadá v praxi?

Děti:

- zkoumají skutečný problém – např. „*Jak postavit pevný most?*“,
- sbírají materiály, testují řešení, staví modely,
- kreslí mapy, tvoří schémata, popisují postup,
- dokumentují vývoj (fotka, kresba, výpověď), prezentují výsledky ostatním.

Shrnutí

Projektová a integrovaná forma je nejhlubší a nejpropojenější forma učení v MŠ.

Děti se stávají výzkumníky: tvoří otázky, hledají řešení, propojují zkušenosti a staví vlastní porozumění.

Ostatní položky iSophi reportu

Jaké má dítě zájmy a v jakých dovednostech vyniká?

Tuto položku pedagog vyplňuje slovy, podle svých zjištění o dítěti.

Jaké má dítě silné stránky (dle klíčových kompetencí v RVP PV)?

V této položce se pedagog zamýšlí nad dítětem ve vztahu k očekávaným výsledkům učení v oblasti klíčových kompetencí. Ty totiž mohou o dítěti a jeho vyspělosti mnohé napovědět, protože vyspělost v klíčových kompetencích dítěti usnadňuje adaptaci na nový režim v ZŠ. V reportu je uveden výběr z celého spektra kompetencí dle RVP PV. Jejich celý výčet může sociální, emoční a kulturní adaptaci dítěte v ZŠ poměrně dobře predikovat. Pedagog MŠ tedy vybere z popisu kompetencí ty, o nichž se domnívá, že jsou silnou stránkou dítěte. (Pozn. může se tak stát, že socio-emočně vyzrálé dítě bude mít silnou stránku ve většině těchto kompetencí a pedagog vyplní větší množství z nich).

U každé z 8 klíčových kompetencí jsou uvedeny 3 zástupné výroky, které nejlépe vystihují složky uvedených kompetencí a lze jimi nejlépe vystihnout silnou stránku dítěte v dané kompetenci, např.:

Příklad výroků inspirovaných klíčovými kompetencemi

Kompetence k podnikavosti a pracovní

- Plánuje svou činnost, organizuje pracovní postup, např. připraví si pomůcky, ví, co bude dělat.
- Dokončuje práci, sleduje výsledek – s podporou reflektuje kvalitu svého výkonu.
- Dodržuje pravidla práce, vydrží u činnosti.

Pedagog zaškrtně jeden nebo více výroků.

**A jak to je
s ostatními položkami
v iSophi reportu?**

Jak probíhala spolupráce MŠ s rodinou?

Tuto položku pedagog vyplňuje slovy, podle svých zkušeností ze spolupráce s rodinou dítěte.

Identifikovali jste u dítěte zvýšenou potřebu podpory v některé z níže uvedených oblastí?

Tato položka je pro MŠ, které využívají standardizovanou pedagogickou diagnostiku iSophi 5–7 v prostředí Moje iSophi, automaticky vyplněna podle výsledků poslední iSophi diagnostiky dítěte, a to takto:

V případě diagnostikované snížené nebo nízké úrovně je do reportu propsána odpověď ANO (identifikovali jsme obtíže).

Automatické vyplnění odpovědi je realizováno v oblastech:

- hrubá motorika,
- jemná motorika,
- zrakové vnímání,
- sluchové vnímání.

V ostatních oblastech pedagog zaškrtně odpověď ANO, či NE podle pozorování nebo výsledků průběžného pedagogického diagnostikování.

Jedná se o tyto oblasti:

- socio-emoční stabilita,
- jazyk a řeč.

Pedagogové MŠ, kterým je iSophi report zpřístupněn, ale neprovádějí standardizovanou iSophi diagnostiku, zaškrtnou odpovědi ve všech oblastech podle výsledků průběžného pedagogického diagnostikování.

Byla dítěti školským poradenským zařízením doporučena pro předškolní vzdělávání podpůrná opatření?

Pro pedagogy MŠ, kteří v prostředí Moje iSophi využívají modulu Řízení školky, je tato položka automaticky předvyplněna, neboť se propíše z údajů o dítěti. Ostatní pedagogové v této položce zaškrtnou ANO/NE.

Hlavička dítěte a identifikace MŠ je kompletně, nebo částečně (podle využívaných modulů v Moje iSophi a uložených informací o dítěti) předvyplněna, případně ji pedagog doplní.

Přejeme všem pedagogům z mateřských škol, aby se vyplňování formuláře Výsledky pedagogického diagnostikování stalo smysluplným závěrem cesty každého dítěte předškolním vzděláváním, nikoli administrativní zátěží či formálně plněnou povinností. Věříme, že iSophi přechodový report pomůže předškolnímu pedagogovi k rychlému zamyšlení a sdílení informací, které na dítě „sednou“. A pedagogovi základní školy že iSophi report přinese bazální orientaci v tom, kdo budou jeho budoucí prvňáčci.

Simona Pekárková
Martina Švandová

Oficiální metodická podpora od MŠMT

Letáky k zápisům a odkladům pro rodiče

zjednodušené informace pro zákonné zástupce, vhodné na nástěnky nebo přímo k rozdání rodičům.

<https://edu.gov.cz/methodology/informacni-letaky-k-zapisu-do-1-rocniku-zs-a-k-odkladum-povinne-skolni-dochazky/>

Odborný panel „Odkladová novela a její dopady do praxe škol“

záznam odborné diskuse, tři klíčová témata, a sice nové pojetí zápisů, změny v hodnocení a podporu plynulého přechodu dětí mezi MŠ a ZŠ

<https://edu.gov.cz/odborny-panel-stredniho-clanku-podpory-odkladova-novela-a-její-dopady-do-praxe-skol/>

Souhrn základních informací a harmonogram změn

<https://edu.gov.cz/reformy/odkladova-novela-skolskeho-zakona/>

Infoservis speciál: Odkladová novela

strukturovaný rozhovor shrnující klíčové změny

<https://edu.gov.cz/infoservis-special-odkladova-novela/>

Tutoriál: Odkladová novela školského zákona

podrobné vysvětlení jednotlivých změn a jejich náběhu

<https://www.youtube.com/watch?v=TEkF9Voiwkk>

Odborné zdroje

Bredikyte, M., & Brandisauskiene, A. (2023). Pretend play as the space for development of self-regulation: cultural-historical perspective. *Frontiers in psychology*, 14, 1186512.

<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1186512>

Studie zkoumá vztah mezi hraním rolí a seberegulací u dětí starých 3 až 6 let.

Dejonckheere, P. J. N., De Wit, N., Van de Keere, K., & Vervaet, S. (2016). Exploring the classroom: Teaching science in early childhood. *International electronic journal of elementary education*, 8(4), 537.

<https://www.proquest.com/scholarly-journals/exploring-classroom-teaching-science-early/docview/1807740291/se-2?accountid=15618>

Studie se zaměřuje na výuku přírodních věd formou objevování ve školce u dětí starých 4 až 6 let.

Developing Prosocial Skills in 4–5-Year-Olds Through Collaborative Learning Models: A Qualitative Study. *GENIUS Indonesian Journal of Early Childhood Education*.

<https://doi.org/10.35719/gns.v5i2.177>

Studie zkoumá vliv spolupráce na prosociální dovednosti u dětí starých 4 až 5 let.

Etokabeka, E. (2024). Supporting the Development of Executive Function Skills Through Structured Play: A Qualitative Study of South African Preschool Teachers. *Early childhood education journal*.

<https://doi.org/10.1007/s10643-024-01827-1>

Studie se zaměřuje na to, jak strukturovaná hra podporuje rozvoj exekutivních funkcí u dětí v jihoafrických školách.

Fajrie, N., Hariyadi, A., Faizah, H., Evans, D., Prestoza, M. J., & Pratama, H. (2024). Natural Material Media in Early Childhood Collage Art Creativity: Study of Local Cultural Learning with a Qualitative Approach. *Journal of Innovation in Educational and Cultural Research (Online)*, 5(4), 585-593.

<https://doi.org/10.46843/jiecr.v5i4.1914>

Studie zkoumá důležitost společného tvoření s přírodními materiály u předškolních dětí.

Fessakis, G., Gouli, E., & Mavroudi, E. (2013). Problem solving by 5–6 years old kindergarten children in a computer programming environment: A case study. *Computers and education*, 63, 87-97.

<https://doi.org/10.1016/j.compedu.2012.11.016>

Studie zkoumá dovednost řešení problémů v prostředí počítačového programování u předškolních dětí.

Hejlová, H., & Tomková, A. (2021). Z výzkumu společného vzdělávání v mateřských školách – podněty pro tvůrce vzdělávací politiky. *Pedagogika*, 71(3).

<https://doi.org/10.14712/23362189.2021.974>

Marek, J., & Burešová, V. (2023). Key factors influencing compulsory preschool education based on approaches and views of interviewed teachers. *International Journal of Childhood Education*, 3(2), 35–51.

<https://hdl.handle.net/20.500.14178/2445>

Nováková Schöffelová, M., & Al Haboubi, L. (2022). (Ne)úspěšné nastartování počátečního čtení: Co děti potřebují a co se (ne)naučí v prvních týdnech? *Pedagogika*, 72(3).

<https://doi.org/10.14712/23362189.2022.2111>

Průcha, J. (2009). Jazyk dětí předškolního věku a komunikace v mateřské škole. *Pedagogická orientace*, 19(4).

<https://journals.muni.cz/pedor/article/view/1326>

Sills, J., Rowse, G., & Emerson, L.-M. (2016). The role of collaboration in the cognitive development of young children: A systematic review. *Child: Care, Health and Development*, 42(3), 313–324.

<https://doi.org/10.1111/cch.12330>

Studie podporuje, že sdílené myšlení a diskuse zvyšují kognitivní růst u dětí.

Syslová, Z., & Štěpánková, L. (2016). *Didaktika mateřské školy* (2. vyd.). Grada.

Tang, J. T., Chu, S. -ting, & Chang, T. -feng. (2025). Enhancing English alphabet handwriting skills in pre-school children through digital game-based learning approach. *Innovation in language learning and teaching*, 19(4), 297-315.

<https://doi.org/10.1080/17501229.2024.2352791>

Studie zkoumá efektivitu používání digitální podpory při rozvíjení gramotnosti u předškolních dětí.

Use of Manipulative Media as A Stimulation Of Ability To Understand The Concept of Early Children's Age. *Early Childhood Research Journal* (ECRJ).

<https://doi.org/10.23917/ecrj.v3i2.11414>

Článek pojednává o tom, jak může manipulativní činnost podpořit matematické chápání u dětí.

Understanding problem-solving processes of preschool children in CS unplugged activities. *International Journal of Computer Science Education in Schools*.

<https://doi.org/10.21585/ijcses.v5i3.133>

Studie se zabývá vlivem specifických aktivit na rozvoj dovedností řešení problémů u dětí ve věku 4 až 5 let.

Zauche, L. H., Thul, T. A., Mahoney, A. E. D., & Stapel-wax, J. L. (2016). Influence of language nutrition on children's language and cognitive development: An integrated review. *Early childhood research quarterly*, 36, 318-333.

<https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2016.01.015>

Článek pojednává o důležitosti jazykové interakce ve vývoji dítěte.

Zauche, L. H., Thul, T. A., Mahoney, A. E., & Stapel-Wax, J. L. (2016). The power of language nutrition for children's development. *Early Childhood Research Quarterly*, 36, 318–333.

<https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2016.01.015>

Studie ukazuje, jak dialog, sdílení myšlení a jazykové interakce zásadně podporují kognitivní vývoj – jádro reflektivní kruhové formy.

Příloha 1:

iSopli přechodový MŠ/ZŠ report (přístupný z platformy Moje iSopli) – příklad reportu s automaticky vyplněnými údaji.

PŘECHODOVÝ REPORT MŠ/ZŠ VÝSLEDKY PEDAGOGICKÉHO DIAGNOSTIKOVÁNÍ

Matyáš Novotný

Datum narození
2. 3. 2020

Trvalý pobyt
Velká Dobrá 1120/25, 272 04

1 JAKÉ MÁ DÍTĚ ZÁJMY A V JAKÝCH DOVEDNOSTECH VYNIKÁ?

Kreslení, pohybové a taneční hry. Kroužek: Aerobik. Výborně počítá.

2 JAKÉ MÁ DÍTĚ SILNÉ STRÁNKY DLE KLÍČOVÝCH KOMPETENCÍ V RVP PV?

K UČENÍ Dokáže popsat, co se naučilo a co mu pomohlo k úspěchu (reflektuje vlastní pokrok). Dokáže popsat, co se naučilo a co mu pomohlo k úspěchu (reflektuje vlastní pokrok). Vydrží u náročnější úlohy a hledá způsoby, jak ji dokončit – rozvíjí vytrvalost a ochotu se učit i z chyb.	KOMUNIKAČNÍ Umí vyjádřit své myšlenky srozumitelně a přiměřeně situaci – komunikuje s různými partnery (dospělý, vrstevník).	OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ Vnímá své silné stránky i oblasti, ve kterých potřebuje podporu. Umí spolupracovat ve dvojici i ve skupině, střídá role a respektuje domluvená pravidla.	K OBČANSTVÍ A UDRŽITELNOSTI
K PODNIKAVOSTI A PRACOVNÍ Dokončuje práci, sleduje výsledek – s podporou reflektuje kvalitu svého výkonu. Dodržuje pravidla práce, vydrží u činnosti.	K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ	KULTURNÍ Umí používat jednoduché digitální nástroje přiměřené věku k učení nebo zábavě. Chápe, že digitální technologie mají různý účel – rozlišuje, zda zařízení používá ke komunikaci, hraní nebo získávání informací. Dodržuje základní pravidla bezpečného a ohleduplného chování v digitálním prostředí – ví, že se zařízení nepoužívá bez svolení, a že není vhodné sdílet osobní informace.	DIGITÁLNÍ Aktivně se zapojuje do kulturních a tvůrčích činností – tvoří podle vlastní fantazie, reaguje na hudbu pohybem nebo zpěvem. Vnímá a sdílí kulturní hodnoty své rodiny, komunity či země – chápe, že lidé slaví různé svátky a tradice, a umí o nich hovořit.

3 JAKÉ METODY A ORGANIZAČNÍ FORMY PRÁCE S DÍTĚTEM SE V MŠ OSVĚDČILY?

VÝUKOVÉ METODY

Mluvní a poslechové činnosti	✓
Ukazování a objevování	
Učení manipulativní činností	✓
Hraní rolí a nácvik řešení situací	✓
Učení hrou s pravidly	
Společné tvoření a prožitkové učení	✓
Přemýšlení a hledání řešení	
Spolupráce se a učení se ve skupině	✓
Učení s digitální podporou	✓

ORGANIZAČNÍ FORMY PRÁCE

Hromadná řízená forma	✓
Skupinová forma	✓
Práce v centrech aktivit	
Individuální řízená forma	
Volná hra	✓
Venkovní a terénní forma	
Kruhová reflektivní forma	✓
Režimové a rutinní situace	✓
Projektová a integrovaná forma	

4 JAK PROBÍHALA SPOLUPRÁCE MŠ S RODINOU?

5 IDENTIFIKOVALI JSTE U DÍTĚTE ZVÝŠENOU POTŘEBU PODPORY V NĚKTERÉ Z NÍŽE UVEDENÝCH OBLASTÍ?

Socio-emoční stabilita	ANO	
Jazyk a řeč	NE	
Hrubá motorika	NE	Průměrná až velmi dobrá *
Jemná motorika	NE	Průměrná až velmi dobrá * Jemná motorika dobrá, grafomotorika oslabená.
Zrakové vnímání	ANO	Snížená *
Sluchové vnímání	ANO	Nízká *

* Úroveň dovednosti dle diagnostiky iSopHi.

6 PODPŮRNÁ OPATŘENÍ

Byla dítěti školským poradenským zařízením doporučena pro předškolní vzdělávání podpůrná opatření?	ANO
--	-----

Vystaveno dne 30. 10. 2025

Mateřská škola J. A. Komenského

Příloha 2:

Výsledky pedagogického diagnostikování dle přílohy č. 4 vyhlášky č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, v platném znění.

Výsledky pedagogického diagnostikování

Jméno a příjmení dítěte:

Datum narození dítěte:

Trvalý pobyt dítěte, a v případě, že ho nemá, místo pobytu:

Jaké má dítě zájmy, silné stránky, v čem vyniká?

stručný popis

Jaké metody, formy a organizace práce s dítětem se v mateřské škole osvědčily?

stručný popis

Jak probíhala spolupráce mateřské školy s rodinou dítěte?

stručný popis

Identifikovali jste u dítěte zvýšenou potřebu podpory v některé z níže uvedených oblastí?

Socioemoční stabilita ano/ne

Hrubá motorika ano/ne

Jemná motorika ano/ne

Zrakové vnímání ano/ne

Sluchové vnímání ano/ne

Jazyk a řeč ano/ne

stručný popis k výše uvedeným oblastem

Byla dítěti školským poradenským zařízením doporučena pro předškolní vzdělávání podpůrná opatření? ano/ne

ČTENÍ,
KTERÉ DĚTI
ZVLÁDNOU
A KTERÉ JE
BAVÍ.

KLASICKÉ POHÁDKY PRO ZAČÍNÁJÍCÍ ČTENÁŘE

Martina Švandová

„ ... A sto let teče jako voda. V zemi je to zase samá růže,
plné růží jsou pole, lesy, ale i domy a věže. Nedá se tam
ani jít. Kdo k té zemi jde, vidí jen keře a na nich trny.

A hle, sto let je fuč a jede tudy král z jiné země a jeho
syn Jan. Ptá se, co je to za těmi keři za zemi. Lidé už
ani neví, čas běží a žijí tu už noví lidé. ...

“

Co mají všechna slova v této ukázce z pohádky o Růžence společného?
Žádné z nich neobsahuje více než 4 písmena, a přesto vyprávějí svůj
příběh. Pohádky jsou totiž psány pro děti, které už znají písmena
a chtějí číst samy, ale čtení delších slov jim ještě nejde úplně snadno.

CO KNÍŽKA OBSAHUJE A JAK POMÁHÁ?

7 známých klasických pohádek (Jeníček
a Mařenka, Smolíček, Zlatovláska, Popelka aj.)
je přepsáno tak, aby:

obsahovaly jen krátká slova / z jedné
nebo dvou slabik,
ve slovech nebyly souhláskové shluky,
si děti mohly vybrat variantu malých či
velkých tiskacích písmen, podle toho,
co už znají,

... tedy aby i začínající čtenář měl
radost z opravdového čtení příběhu.

VHODNÉ
PRO:

žáky 1. ročníku ZŠ,
děti s pomalejším tempem osvojování čtení nebo s dyslexií,
předškoláky, kteří už znají písmena a láká je čtení.

iSophi SMART

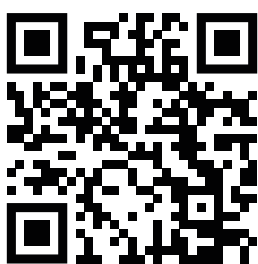
Rozvojový nástroj nejen pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami (včetně snížené koncentrace pozornosti či nadání)

Nástroj kombinující tabletovou aplikaci s originálními systémy stavebnic určený k rozvoji oblastí STEM (koncept zaměřený na podporu přírodních věd, techniky, matematiky a informatického myšlení).

Pedagogové oceňují jeho **kompaktní balení, propracovanost** celého nástroje a použití jak v **individuální**, tak ve **skupinové formě** během dne.

VIDEOUKÁZKA

Pro koho je nástroj určen

- + pro děti od 5 do 10 let
- + vhodné i pro děti s SVP (nadání, ADHD apod.)
- + lze využít jak v mateřských, tak v přípravných i běžných třídách základních škol
- + využití i speciálními pedagogy při reedukacích potíží dětí

Co iSophi SMART rozvíjí

- + 4 základní oblasti: zrakové vnímání, prostorová orientace a logické myšlení, matematické dovednosti, informatické myšlení
- + self-efficacy přístupy

Jakých principů iSophi SMART využívá

- + učíme se konkrétní činností
- + chyba je krok vpřed
- + dovedeme spolupracovat
- + nevzdáváme těžší úkoly
- + podporujeme se v řešení (kreativita)
- + zjišťujeme, co chceme nebo můžeme dělat jinak a lépe

Struktura nástroje:

Nástroj iSophi SMART je rozdělen na dvě hlavní části:

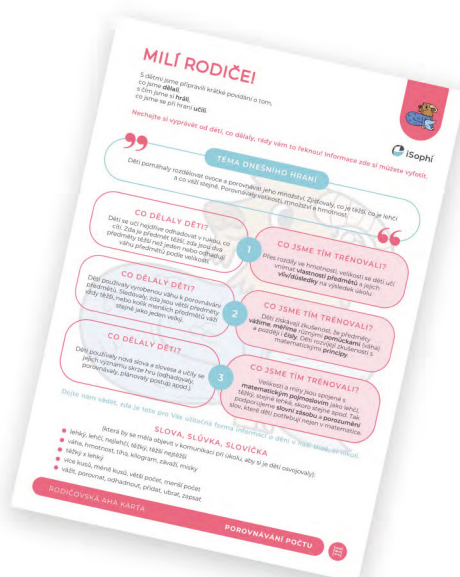
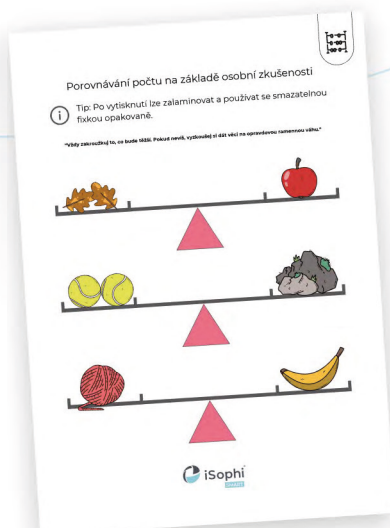
- Aktivita za pomoci učitele
- Aktivita se stavebnicemi a tabletem

Aktivity za pomoci učitele

Tato část obsahuje Karty pro učitele, v nichž jsou popsány herní aktivity pro děti, které využívají přirozeného prostředí třídy nebo zahrady, pohybu a manipulativ z okolí. Centrálním bodem každé karty je příběh, který evokuje nějaké dobrodružství nebo záhadu, kterou děti musí vyřešit. Aktivity jsou zaměřeny na celkový rozvoj s důrazem na podporu čtyř základních oblastí.

Ke každé kartě s popsanou aktivitou náleží materiály k vytisknutí a jedna Rodičovská AHA karta. Tyto AHA karty slouží k lepší informovanosti rodičů, co děti ve školce dělaly, s čím si při vybrané aktivitě hrály a jaké dovednosti a vědomosti u nich daná aktivita rozvíjela.

PÍSMENKÁČ

Simona Pekárková, Martina Švandová

Písmenkáč jsou slova. Je to pomyslný most, který děti převede od hlásek a písmen k pozdějšímu čtení příběhů. Obsahuje sady slov systematicky řazených do kapitol od nejjednodušších ke složitějším.

SKLÁDÁNÍ
A ČTENÍ SLOV
KROK ZA
KROKEM

CO OBSAHUJÍ JEDNOTLIVÉ DÍLY ČÍTANKY?

- 1. DÍL** Otevřené slabiky a krátká slova
- 2. DÍL** Kombinace otevřených a uzavřených slabik ve dvouslabičných slovech
- 3. DÍL** Delší a náročnější slova se souhláskovými shluky (plánujeme)

ÚKOLNÍČEK

Aby byla práce s Písmenkáčem zábavná, je součástí každého dílu Úkolníček. Úkoly v něm aktivizují dítě a ověřují, že chápe význam přečtených slov. Jsou to jednoduché hry a úkoly ke čtení, kreslení nebo psaní.

JAKÉ MÁ PÍSMENKÁČ ZPŮSOBY VYUŽITÍ?

PŘEDČTENÁŘSKÁ PŘÍPRAVA – ROZVOJ SLUCHOVÉ ANALÝZY A SYNTÉZY

Děti se učí poznávat a skládat hlásky do slov (např. K–O–S), nebo slova rozkládat. Čítanka tak pomáhá dětem zvládnout důležitý předstupeň čtení – „slyšet“ slovo.

SYSTEMATICKÝ NÁCVIK ČTENÍ SE ZVYŠUJÍCÍ SE OBTÍŽNOSTÍ

Pro děti, které znají písmena, ale musí se postupně naučit číst delší nebo složitější slova. Nácvik začíná otevřenými slabikami (LA, PO), pokračuje kratšími slovy (KOLO) a nakonec slovy se souhláskovými shluky (ZDRÍMNOUT). Děti si mohou vybrat variantu malých či velkých tiskacích písmen, podle toho, co už znají.

VHODNÉ
PRO:

žáky 1. a 2. třídy ZŠ,
děti s dyslexií,
pokročilé předškoláky, kteří se
zajímají o písmena a čtení.

www.ppporadna.cz
eshop.ppporadna.cz

Metodika k předávání výsledků pedagogického diagnostikování z MŠ do ZŠ

Vydala: Pedagogicko-psychologická poradna STEP s.r.o.

Autoři: Mgr. Simona Pekárková Ph.D., Mgr. Martina Švandová, Ph.D.

Grafická úprava: Kateřina Špačková

Fotografie: Eva Langrová, archiv PPP STEP

Copyright © Pedagogicko-psychologická poradna STEP s.r.o.

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována bez písemného souhlasu majitelů práv.

Kontakt pro využití pro akademické účely či další spolupráci: ***info@ppporadna.cz***

www.ppporadna.cz

ISBN 978-80-908524-8-8 (1. vydání, 2025)

Publikace Metodika k předávání výsledků pedagogického diagnostikování z MŠ do ZŠ je určena pro pedagogy mateřských a základních škol, pro studenty pedagogických oborů a pro ostatní zájemce o danou problematiku.

Praxe v mateřských školách často naráží na to, že není jasně stanovena podoba a rozsah pedagogické diagnostiky, a proto jsou někdy děti popisovány tzv. „dojmově“. V důsledku toho se informace i při tak podstatné příležitosti, jakou je přechod do 1. třídy ZŠ, mohou opírat o věty typu „je šikovný“, „málo se soustředí“, „zvládá / nezvládá“. Tyto obecné formulace však škole ani rodičům neposkytují pro začátek vzdělávání dostatek podkladů pro případnou podporu dítěte.

Tato metodika proto sjednocuje jazyk, kterým v MŠ popisujeme učení dětí – tak, aby mu rozuměli učitelé, rodiče i základní školy a aby přechod dítěte do ZŠ byl skutečně podpůrný a informovaný.

PEDAGOGICKO
PSYCHOLOGICKÁ
PORADNA
STEP

www.ppporadna.cz

ISBN 978-80-908524-8-8 (1. vydání, 2025)